

De ce Marea Neagră este încă un lac rusesc și de ce politicile României o fac să pară mai mică și mai slabă decât este în realitate

Iulia Joja

- „În timp ce delegațiile multinaționale baltice și nordice, precum și grupurile de discuții pe tema securității la Marea Baltică sunt o rutină la Washington, nu am întâlnit niciodată aici o delegație multinațională din regiunea Mării Negre”.
- „Dar nu este prea târziu. Subreprezentarea și faptul că se manifestă sub potențial nu trebuie să definească destinul României”.

În urmă cu trei ani, generalul (în retragere) Ben Hodges publica lucrarea „Un flanc, o amenințare, o prezență”, în care susținea elocvent că NATO ar trebui să adopte o strategie similară de evaluare a amenințărilor și de descurajare pentru cele două regiuni de pe flancul estic: Marea Baltică și Marea Neagră.

Forțată de circumstanțele invaziei rusești la scară largă din 2022 în Ucraina, Alianța și-a adaptat, într-adevăr, postura și a plasat trupe în toate țările de pe flancul estic, inclusiv în România și Bulgaria.

Cum se oglindește unitatea în Marea Baltică

Dar astăzi, climatul de securitate al celor două regiuni nu ar putea fi mai diferit unul de celălalt. Odată cu iminenta integrare în NATO a Finlandei și Suediei, Marea Baltică devine un lac NATO.

Forțele nordice și baltice sunt cele mai integrate forțe din lume și, cel mai important, împărtășesc o evaluare unificată a amenințării Rusiei.

Aceste două elemente combinate – cooperarea și dezvoltarea lor militară, alături de evaluarea clară a amenințării – reprezintă o descurajare atât de eficientă, încât Kremlinul nu a făcut altceva decât să ia notă atunci când Finlanda a anunțat că va adera la NATO.

Ministrul finlandez de externe, Pekka Haavisto, semnează la Bruxelles aderarea Finlandei la NATO – 4 aprilie 2023 | Foto: Profimedia

Marea Neagră este opusul Mării Baltice – un lac rusesc, mai degrabă decât un lac NATO. Ce a dus la această disparitate între nordul și sudul flancului estic?

Vulnerabilitatea statelor de la Marea Neagră

Națiunile baltice și nordice nu numai că au investit masiv în apărare, descurajare și cooperare militară în ultimele decenii, dar și-au unit forțele pentru a face lobby pe lângă omologii lor occidentali pentru ajutor.

Țările de la Marea Neagră nu au făcut niciunul din aceste lucruri.

În 2016, Bulgaria se opunea unei flote NATO

Pregătirea militară a țărilor de la Marea Neagră variază enorm – de la bugetul militar al Turciei, care alocă constant apărării aproximativ 2% din PIB și dispune de o flotă și o forță aeriană puternice, până la lipsa cronică de investiții în apărarea Moldovei, care a dus practic la absența oricărei forțe militare.

Percepția țărilor de la Marea Neagră asupra amenințărilor variază și mai mult, de la Ucraina, care se apără de aproape un deceniu împotriva agresiunii rusești, și până la Bulgaria, care în 2016 se opunea creării unei flote NATO.

Gradele diferite de pregătire militară și percepția amenințării au împiedicat cooperarea pentru autoapărare și consolidarea NATO în regiunea Mării Negre. Aceste vulnerabilități ale statelor din regiunea Mării Negre au făcut posibilă agresiunea Rusiei.

În timp ce delegațiile multinaționale baltice și nordice, precum și grupurile de discuții pe tema securității la Marea Baltică sunt o rutină la Washington, nu am întâlnit niciodată aici o delegație multinațională din regiunea Mării Negre care să pledeze pentru mai multă apărare împotriva Rusiei.

„România îi urmează pe alții în privința sprijinului pentru Ucraina”

În comparație cu vecinii săi, România a fost cel mai aprig susținător al descurajării agresiunii rusești.

Cheltuielile sale militare urmează să crească la 2,5%. A făcut presiuni asupra NATO pentru a stabili o prezență maritimă (cu vetoul din partea Bulgariei și Turciei), a sprijinit integrarea în NATO a Georgiei și Ucrainei și găzduiește o prezență militară americană amplă pe teritoriul său, care servește drept garanție vitală de securitate.

Dar securitatea României nu poate fi separată de cea a regiunii: cu cât regiunea este mai sigură și mai stabilă, cu atât mai sigură și mai stabilă este România și viceversa. Pe măsură ce securitatea devine din ce în ce mai interconectată, ceea ce face diferența este măsura în care țările mai mici își pot uni forțele pentru a forma un front comun împotriva amenințărilor comune, în special Rusia.

În comparație cu aliații săi din regiunea baltică/nordică, România este implicată insuficient și doar îi urmează pe alții în ceea ce privește sprijinul pentru Ucraina.

Percepția de la Washington: România este insuficient reprezentată

Deci, ce poate face România pentru a-și spori securitatea?

Bucureștiul ar trebui să depună eforturi pentru a construi parteneriate regionale durabile și pentru a se ridica la înălțimea ambiției sale de a deveni lider regional. Formatul B9 și formatele de cooperare energetică România-Moldova-Ucraina sunt un bun început.

Dar una este să te prezinți singur la Bruxelles sau la Washington – una dintre cele 27 membre UE sau 31 de țări NATO, alta când vii alături de alte state. Prezența alături de aliații, vecinii și partenerii săi ar pune o țară ca România într-o cu totul altă categorie de greutate.

Până în 2022, cele trei țări baltice mici au tras cea mai mare parte din atenția acordată regiunii pentru că au vorbit cu o singură voce. S-au prezentat împreună și au acționat ca un multiplicator de forță una pentru cealaltă.

Aici, la Washington, România este deseori percepută ca fiind insuficient reprezentată și ca lovind sub potențialul său (*punching below its weight*). Asta pentru că nu a reușit să formeze alianțe și parteneriate suficient de durabile cu vecinii săi.

„Apărarea Ucrainei ar trebui să fie prioritatea numărul unu a securității României”

Amintitul format București 9 este un agregator important al puterii pe flancul estic, dar exclude membrii non-NATO și Turcia și nu permite României să vorbească în numele său împreună cu aliații și partenerii săi (cu excepția cazului în care Bucureștiul consideră Ungaria ca fiind un partener).

Delegații parlamentare sau guvernamentale multinaționale ale „coalițiilor de bunăvoință” regionale apar în mod constant la Washington, Bruxelles și Kiev, dar România nu face parte dintre ele.

Găsirea unui teren comun cu Bulgaria și colaborarea în sprijinul public acordat Ucrainei vor spori greutatea și

influența României, vor promova securitatea regională și vor demonstra că România poate acționa ca lider.

Alianțele și coalițiile regionale sunt deci forma prin care țările mici și mijlocii, precum România, își pot proiecta interesele de securitate pe platformele NATO și UE.

Participând la apărarea Ucrainei, România își apără propriile costuri de securitate

Celălalt element este mesajul.

Cel mai important motor al NATO în acest moment este Ucraina. Ucraina luptă împotriva tuturor șanselor și poate fi învingătoare împotriva unei superputeri. Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei este cea mai importantă amenințare cu care se confruntă Alianța, mesaj formalizat în conceptul strategic NATO 2022.

Forțele ucrainene, antrenându-se cu arme grele în apropiere de frontul din Zaporojie – 20 aprilie 2023 | Foto: Profimedia

Este aceeași agresiune care a determinat Finlanda și Suedia să renunțe la neutralitatea lor pentru a se alătura NATO.

Rezultatul acestui război va avea cel mai important impact asupra NATO și asupra securității României. În acest sens, apărarea Ucrainei ar trebui să fie prioritatea numărul unu a securității României.

Pentru că fără victoria Ucrainei în acest război, costurile de securitate pentru România vor fi mult mai mari.

Ațiunile care fac ca România să pară mai mică și mai slabă decât este

Premisele pentru ca România să demonstreze leadership regional și să amplifice securitatea Ucrainei și a Mării Negre există. România are cea mai lungă frontieră NATO cu Ucraina și acționează ca una dintre interfețele logistice dintre Ucraina și principalul său partener militar, Statele Unite.

Însă, până acum, România nu a fost o țară care să își asume o poziție de leadership. Într-o competiție regională pentru a vedea cine oferă cel mai mult ajutor militar Ucrainei, într-o demonstrație de apărare înaintată (pasul logic de a oferi Ucrainei mijloacele de a-și apăra teritoriul lor și al nostru prin blocarea agresiunii rusești), România a decis să nu dezvăluie ajutorul acordat.

Prin comparație, micuța Bulgaria, cu o percepție scăzută a amenințării Rusiei, strălucește prin sprijinul acordat Ucrainei în materie de ajutor militar și pentru că se ridică împotriva Rusiei.

Într-adevăr, Rusia a tăiat accesul Bulgariei la gazul rusesc, dar SUA și UE au ajutat Bulgaria să iasă rapid din criză. România are luxul unei opinii publice majoritar favorabile Ucrainei și Occidentului și sceptice față de Rusia.

Și totuși, partidele politice românești au fost mai puțin favorabile Ucrainei decât cele din Slovacia, Polonia, Cehia, statele baltice.

În loc să sărbătorească la Varșovia angajamentul președintelui american Biden privind securitatea flancului estic al NATO, factorii de decizie politică români au atacat Kievul pe tema activităților sale în Delta Dunării.

Acest lucru nu ajută argumentele pe care Bucureștiul încearcă să le aducă în Occident, în vederea unui sprijin sporit pentru securitatea la Marea Neagră. Dimpotrivă, face ca România să pară mai mică și mai slabă decât este.

Cum ar arăta un lobby comun, făcut de România și Ucraina pentru Delta Dunării?

România ar trebui să își definească interesele strategice în Delta Dunării în coordonare cu Ucraina și să facă lobby împreună cu Kievul la Bruxelles, Paris, Berlin și Washington pentru o mai mare implicare occidentală în securitatea Deltei Dunării.

Exercițiul multinațional Sea Shield în Delta Dunării, la Mahmudia, Tulcea – 30 martie 2023 |
Foto: Inquam Photos / George Călin

Imaginați-vă cât de multe s-ar putea realiza dacă Ucraina și România s-ar asocia în această direcție. Faptul că Bucureștiul se împiedică pe tema drepturilor minorităților naționale în loc să colaboreze cu Kievul (așa cum face Polonia, care are o minoritate similară și al cărei președinte stabilește drepturi reciproce fără precedent cu Ucraina) lasă România pe margine, alături de Ungaria.

Nici în relația cu Republica Moldova, România nu a reușit să strălucească ca susținător în măsura în care ar fi trebuit.

Dar nu este prea târziu. Subreprezentarea și faptul că se manifestă sub potențial nu trebuie să definească destinul României.

Participarea la inițiative politice și strategice regionale alături de țări cu valori similare și profilarea ca susținător ferm al Ucrainei sunt două elemente care pot schimba drastic profilul României în câteva luni.

Dacă, pe termen mediu, România va reuși să atragă de partea sa Turcia și Bulgaria pentru a susține un profil NATO sporit în regiune, Bucureștiul poate pretinde un rol de leadership regional în direcția unui mediu de securitate care va fi mult mai puțin costisitor pentru contribuabilii români (și pentru aliați).

Disclaimer: Acest articol face parte dintr-o serie de analize despre politica externă și de securitate a României în noul context geopolitic, coordonată de Institutul Quartet în parteneriat cu Friedrich-Ebert-Stiftung România.

Urmărește cel mai nou VIDEO

 [Urmărește-ne pe Google News](#)